

Toelichting: Nadeelcompensatieregeling kabels en leidingen gemeente Heerenveen 2019

Hoofdstuk 1 Algemeen

Met enige regelmaat komt het voor dat de gemeente bij de uitvoering van haar taken ter behartiging van het algemeen belang besluiten neemt, dan wel werken uitvoert of doet uitvoeren, waardoor één of meer burgers of bedrijven onevenredig zwaar worden benadeeld. Deze besluiten of feitelijke handelingen zijn rechtmatig. Toch kan er onder omstandigheden een verplichting tot vergoeden van schade ontstaan. Deze verplichting is gebaseerd op het rechtsbeginsel van "égalité devant les charges publiques" (gelijkheid van openbare lasten).

Het college is krachtens artikel 4:81 Awb bevoegd tot het vaststellen van beleidsregels met betrekking tot een haar toekomstige of onder haar verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door haar gedelegeerde bevoegdheid. Met het vaststellen van deze nadeelcompensatieregeling voor kabels en leidingen wordt beoogd een regeling in het leven te roepen op grond waarvan benadeelden voldoende zekerheid wordt verschaft op welke wijze een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend en volgens welke normen het eventuele nadeel dat niet ten laste van de benadeelde behoort te blijven, zal worden vergoed. De regeling roept geen nieuwe aansprakelijkheden in het leven, die naar de huidige stand van het recht niet reeds bestaan.

De gemeente zal alle binnen haar grondgebied aanwezige netbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium informeren over haar plannen. Daartoe worden op reguliere basis coördinatieoverleggen kabels en leidingen gehouden, waarvoor alle netbeheerders worden uitgenodigd. Doel van deze (niet vrijblijvende) bijeenkomsten is elkaar te informeren over de (wederzijdse) plannen ten aanzien van werkzaamheden en projecten in de infrastructuur. De netbeheerders hebben dus ook een inspanningsverplichting om de gemeente te informeren. De plannen die onder andere besproken worden zijn meerjarenplannen, jaarplannen en plannen die op korte termijn worden gerealiseerd.

De regeling is gebaseerd op de binnen de gemeente te voorziene planningshorizon. De gemeente gaat er vanuit dat binnen 5 jaar na het verlenen van een vergunning voor het leggen van een kabel en/of leiding in de openbare ruimte de gemeente geen werkzaamheden uitvoert, die verlegging van een conform een vergunning aangelegde kabel en/of leiding noodzakelijk maakt. Na deze 5 jaar wordt een periode van 6 jaar tot einde technische levensduur gehanteerd, waarbij het bedrag van nadeelcompensatie trapsgewijs wordt afgebouwd. Voor meer informatie wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

1.1. Inleidende bepalingen

Artikel 1: Werkingssfeer

Aangezien de nadeelcompensatieregeling is gebaseerd op de Verordening kabels en leidingen zijn de daar gedefinieerde begrippen ook hier van toepassing.

Artikel 2: Begripsbepalingen

Telecommunicatiekabels zijn uitdrukkelijk uitgezonderd van deze regeling. Deze kabels vallen onder de Telecommunicatiewet die voor het nemen van maatregelen ten aanzien van kabels een geheel eigen regeling kent.

Het centrale begrip in de nadeelcompensatieregeling is 'schadebedrag'. Het schadebedrag omvat uitsluitend de kosten die gemaakt moeten worden bij het nemen van maatregelen ten aanzien van kabels en/of leidingen, waaronder het verplaatsen. Uitgangspunt bij de bepaling van het schadebedrag bij het nemen van maatregelen zijn de werkelijke kosten. De werkelijke kosten omvatten alle directe kosten die de belanghebbende moet maken. Vermogensschade en inkomensschade worden niet als uitgangspunt genomen. Van het schadebedrag wordt een bepaald percentage als nadeelcompensatie uitgekeerd. De nadeelcompensatie wordt bepaald aan de hand van het bepaalde in deze regeling.

Artikel 3: Instandhouding gemeentelijk eigendom en vrijhouden leidingtracé

Behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2 Nadeelcompensatie

2.1. Nadeelcompensatie algemeen

Voor de vaststelling van de periode waarover nog nadeelcompensatie plaatsvindt is voor de overheid in beginsel de voorzienbaarheid het uitgangspunt. Welke periode kan worden overzien om te bepalen of een vergunning wordt afgegeven? Voor infrastructuur spelen naast voorzienbaarheid nog andere uitgangspunten een rol. De netbeheerder heeft onder andere in verband met zijn leveringszekerheid extra bescherming nodig zodat deze specifieke kabels en/of leidingen voor een langere periode ongestoord in de grond mogen blijven liggen. Projecten waarvoor verlegging van infrastructures toch noodzakelijk is, rechtvaardigen daarom het uitgangspunt dat de gemeente hiervoor over de periode tot einde technische levensduur nadeelcompensatie verschuldigd is.

Artikel 4: Nadeelcompensatie

Als het college van de gemeente Heerenveen het besluit neemt om een aanwijzing te geven tot het nemen van maatregelen ten aanzien van kabels en/of leidingen – als gevolg van het voornemen tot uitvoering van een werk - en dit leidt voor een netbeheerder tot schade die redelijkerwijs niet of niet geheel tot het normale maatschappelijke risico mag worden gerekend, dan kan de netbeheerder om nadeelcompensatie verzoeken. Op basis van deze regeling wordt bepaald of nadeelcompensatie toegekend wordt en hoe hoog het bedrag is dat wordt uitgekeerd.

Artikel 5: Schadebedrag

Voor de hoogte van eventuele nadeelcompensatie zijn de artikelen in hoofdstuk 2 van de nadeelcompensatieregeling bepalend. De omvang van de nadeelcompensatie is afhankelijk van het schadebedrag. Het schadebedrag dient door de netbeheerder inzichtelijk te worden gemaakt aan de hand van de verschillende kostenposten.

2.2. Nadeelcompensatie ingeval de kabel en/of leiding van de belanghebbende ligt in de openbare ruimte

Paragraaf 2.2 bepaalt de hoogte van de nadeelcompensatie als de te verleggen, te verwijderen of aan te passen kabel en/of leiding van de netbeheerder ligt in de openbare ruimte.

Artikel 6: Nadeelcompensatie binnen 5 jaar na aanleg

De periode van vijf jaren is de periode waarin redelijkerwijs voor de gemeente voorzienbaar is dat werken in de openbare ruimte plaats zullen gaan vinden. De termijn begint vanaf het moment van inwerkingtreding van de vergunning, dit omdat het moment vergunnen vaststaat.

Artikel 7: Nadeelcompensatie met ingang van het 6^e jaar tot einde technische levensduur

Uitgangspunt van deze regeling is dat een kabel of leiding een bepaalde technische levensduur heeft. Is een kabel of leiding technisch nog niet afgeschreven, dan behoudt de netbeheerder die gedwongen wordt zijn kabel of leiding te verleggen recht op vergoeding van een deel van zijn schade. De schadevergoeding neemt af naarmate de technische levensduur is verstreken.

Er wordt slechts een percentage van de schade die de netbeheerder lijdt vergoed. Bij het vaststellen van deze regeling is rekening gehouden met het normale maatschappelijke en financiële risico dat iedere inwoner van de gemeente loopt wanneer werken van openbaar belang moeten worden uitgevoerd. De hoogte van de schadevergoeding op grond van deze regeling weerspiegelt de uitwerking van het gelijkheidsbeginsel dat meebrengt dat slechts die kosten worden vergoed die uitstijgen boven het normaal maatschappelijk risico. Zo mag een netbeheerder er niet van uit gaan dat zijn netwerken voor altijd ongestoord in gemeentegrond kunnen blijven liggen. Aan de andere kant mag een netbeheerder er wel op rekenen dat zijn belangen zorgvuldig worden meegewogen bij het uitwerken van gemeentelijke plannen, waarbij het wenselijk is om een regeling te treffen zodat niet over elke gedwongen verlegging hoeft te worden geprocedeerd om de hoogte van de schadevergoeding vast te stellen.

Kabels en leidingen zijn incurante objecten (ze kunnen immers niet meer op de markt verhandeld worden nadat ze zijn gelegd en hun functie zijn gaan vervullen) in de zin van het onteigeningsrecht, wat tot gevolg heeft dat bij de berekening van schade en de vergoeding de werkelijke verleggingskosten als uitgangspunt worden genomen.

Verleggingen dienen te worden gerealiseerd op basis van een technisch adequaat alternatief dat tegen de laagst verantwoorde maatschappelijke kosten gerealiseerd kan worden. Dit houdt in dat gestreefd dient te worden naar optimalisatie, wat betekent dat bij een verlegging gekozen zal worden voor het meest aantrekkelijke alternatief onder de voorwaarde dat zulks geen nadelen oplevert voor de verlegger en de gemeente ten opzichte van de meest voor de hand liggende variant. De meest voor de hand liggende variant is meestal een verlegging ter plaatse van de oorspronkelijke ligging van de te verleggen kabel of leiding.

De technische levensduur van een aantal soorten kabels of leidingen wordt bepaald aan de hand van het overzicht dat in de NKL'99 is opgenomen. De technische levensduur van kabels of leidingen die niet in de NKL'99 zijn opgenomen wordt in redelijkheid bepaald. Leidingen met een technische levensduur van 100 jaar en ouder worden niet geacht aan veroudering onderhevig te zijn. Voor de berekening van de schadevergoeding wordt in die gevallen uitgegaan van een maximale levensduur van 100 jaar.

Nadat de hoogte van de kosten is vastgesteld, wordt een schadevergoeding vastgesteld naar rato van het verstrijken van de technische levensduur van de betreffende kabel of leiding.

Over het 6e tot en met het laatste jaar van de technische levensduur van de kabel of leiding wordt in het 6e jaar 75% van de schade vergoed, aflopend naar 0% in het laatste jaar van de technische levensduur van de kabels of leiding.

Een voorbeeld: een kabel heeft een technische levensduur van 50 jaar. In het 10e jaar na het leggen van de kabel moet de kabel worden verlegd. De verleggingskosten zijn vastgesteld op € 10.000. De schadevergoeding wordt dan als volgt:

De kabel is in het 10e jaar voor 20% afgeschreven.

De schade is in het 10e jaar dan € 10.000 – 20% = € 8.000.

Van die schade wordt 75% vergoed: $75\% \times € 8.000,- = € 6.000,-$

In dit voorbeeld betaalt de netbeheerder € 4.000 (40%) en de gemeente € 6.000 (60%) voor het verleggen van een kabel die voor 20% is afgeschreven.

Een ander voorbeeld: een kabel heeft een technische levensduur van 50 jaar. In het 25e jaar na het leggen van de kabel moet de kabel worden verlegd. De verleggingskosten zijn vastgesteld op € 10.000. De schadevergoeding wordt dan als volgt:

De kabel is in het 25e jaar voor 50% afgeschreven.

De schade is in het 10e jaar dan € 10.000 – 50% = € 5.000.

Van die schade wordt 75% vergoed: 75% x € 5.000,- = € 3.750,-

In dit voorbeeld betaalt de netbeheerder € 6.250 (62,5%) en de gemeente € 3.750 (37,5%) voor het verleggen van een kabel die voor 50% is afgeschreven.

Artikel 8: Nadeelcompensatie na einde technische levensduur

Behoeft geen verdere toelichting.

2.3. Nadeelcompensatie ingeval de kabel en/of leiding van de belanghebbende niet ligt in de openbare ruimte

Paragraaf 2.3 handelt over de hoogte van de nadeelcompensatie indien de kabel en/of leiding van de netbeheerder verlegd, verwijderd of aangepast moet worden en niet in de openbare ruimte ligt.

Een verlegging van een kabel en/of leiding in niet-openbare grond is gezien vanuit het standpunt van deze nadeelcompensatieregeling altijd het gevolg van een verlegging van dezelfde kabel en/of leiding in openbare grond. Het is dus een oorzaak-gevolg kwestie.

Artikel 9: Nadeelcompensatie tot einde technische levensduur

Behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 10: Nadeelcompensatie na einde technische levensduur

Behoeft geen verdere toelichting.

2.4. Algemene bepalingen bij vaststelling van nadeelcompensatie

Deze paragraaf bevat een aantal artikelen die betrekking hebben op de vaststelling van het bedrag van de nadeelcompensatie.

Artikel 11: Schadebeperking

Partijen dienen, in het kader van de verwijdering, verlegging of aanpassing van een kabel en/of leiding schadebeperkend op te treden. Zij moeten rekening houden met de wederzijdse belangen bijvoorbeeld bij de technische oplossing of de keuze van het tracé. De te nemen maatregelen moeten gerealiseerd worden op basis van een technisch adequaat alternatief dat tegen de maatschappelijk laagste kosten gerealiseerd kan worden.

Artikel 12: Hardheidsclausule

Dit artikel betreft de zogenaamde hardheidsclausule. Indien de netbeheerder of de gemeente kan aantonen dat door bijzondere omstandigheden toepassing van de paragrafen 2.2 of 2.3 van deze regeling tot een evident onredelijke nadeelcompensatie zou leiden, kan het college besluiten op basis van dit artikel de nadeelcompensatie aan te passen.

Artikel 13: Meerdere verleggingen op dezelfde locatie

Indien vanwege het werk sprake is van meerdere (tijdelijke) maatregelen, is op de eerste maatregelen deze nadeelcompensatieregeling van toepassing en komen de kosten van de overige maatregelen ten laste van de gemeente. Bedoeld worden meerdere tijdelijke maatregelen op dezelfde locatie in een voorzienbare periode (5 jaar) van dezelfde kabel en/of leiding.

Met betrekking tot het tweede lid geldt dat een noodnet niet kan worden gezien als een (tijdelijke) voorziening. Dit wordt gezien als een uitvoeringswijze.

Artikel 14: Geen nadeelcompensatie

Als een vergunning wordt of is verleend aan een netbeheerder voor het leggen van een kabel en/of leiding op een locatie waarvan de gemeente vermoedt dat de kabel en/of leiding binnen 5 jaren verlegd zal moeten worden als gevolg van de uitvoering van haar werken en in de vergunning daartoe een bepaling is opgenomen, dan zal geen nadeelcompensatie plaatsvinden.

Artikel 15: Aanwijzing

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 3 Bepalingen van procedurele aard

Artikel 16: Vooroverleg

Het college voert vooroverleg met de netbeheerder nadat de netbeheerder geïnformeerd is over de plannen en de consequenties voor de betrokken kabels en/of leidingen.

Het college streeft ernaar in het overleg tot overeenstemming te komen over de te nemen maatregelen ten aanzien van kabels en/of leidingen. Tijdens het vooroverleg worden onder andere aspecten met betrekking tot de technische oplossing en planning aan de orde gesteld.

Artikel 17: Nemen van maatregelen

Het college neemt het besluit tot het geven van een aanwijzing voor het nemen van maatregelen ten aanzien van kabels en/of leidingen. In het vooroverleg is overeenstemming bereikt of niet. Het aanwijzingsbesluit richt zich op de noodzaak tot het nemen van maatregelen en het tijdstip waarop dit gerealiseerd moet zijn. Het besluit handelt uitdrukkelijk niet over ontstane schade en nadeelcompensatie. Die aspecten komen aan de orde in het besluit dat genoemd wordt in artikel 21 en dat genomen kan worden nadat een verzoek om nadeelcompensatie is ingediend door de netbeheerder. De aanwijzing is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waardoor er mogelijkheden zijn voor bezwaar en beroep.

Artikel 18: Termijn indienen verzoek

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 19: Datum vergunning aanleg kabel en/of leiding

Het moment van leggen van de kabel of leiding wordt bepaald aan de hand van de datum waarop de desbetreffende vergunning is afgegeven. Is die datum niet te achterhalen, dan wordt het moment van leggen van de kabel of leiding naar redelijkheid vastgesteld, waarbij – bijvoorbeeld - het jaar van inrichten van een bepaalde wijk of straat of het oprichten van een aan de kabel of leiding verbonden transformator- of gasstation een bruikbare aanwijzing kan zijn.

Artikel 20: Verzoek

Om tot een beslissing te kunnen komen op het verzoek van de belanghebbende, zijn meer gegevens noodzakelijk dan in artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht als minimum opgesomd is. De aanduiding van de aard en de omvang van de schade en de specificatie van het schadebedrag dienen daarom bepaald te worden op basis van te onderscheiden kostenposten.

Artikel 21: Besluit vaststelling nadeelcompensatie

Het college neemt binnen acht weken na indiening van het verzoek een besluit inhoudende één van de in dit artikel opgesomde mogelijkheden. Het verzoek om nadeelcompensatie wordt niet in behandeling genomen als deze meer dan 5 jaren nadat door het college een aanwijzing is gegeven aan de netbeheerder voor het nemen van maatregelen wordt ingediend. Het verzoek kan ongegrond verklaard worden als de te nemen maatregelen aan de kabel en/of leiding van belanghebbende niet door de gemeente wordt veroorzaakt. Het verzoek kan ook geheel of gedeeltelijk toegekend worden of geheel afgewezen worden. Indien de aanvraag onvoldoende gegevens bevat voor een beoordeling van het verzoek om nadeelcompensatie of voor de vaststelling van het schadebedrag zal belanghebbende 4 weken de gelegenheid krijgen om aanvullende informatie te verstrekken. De termijn van 8 weken na indiening van het verzoek om nadeelcompensatie waarbinnen het college een besluit neemt wordt opgeschort met ingang van de dag waarop aanvullende informatie wordt gevraagd. Het besluit tot vaststelling van de nadeelcompensatie is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waarvoor mogelijkheden van bezwaar en beroep bestaan. Het college kan de termijn eenmalig met een redelijke termijn verlengen, met een maximum van acht weken. Dit zal schriftelijk aan de belanghebbende worden medegedeeld.

Artikel 22: Betaling nadeelcompensatie

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 4 Kostentechnische bepalingen

Artikel 23: Algemeen

Bij de bepaling van de nadeelcompensatie is sprake van een berekening op basis van de werkelijke kosten. Dit zijn de kosten die direct toegerekend kunnen worden aan het nemen van de maatregelen. Hierbij is van belang dat de nemen maatregelen gerealiseerd moeten worden op basis van een technisch adequaat alternatief tegen de maatschappelijk laagste kosten ten opzichte van de meest voor de hand liggende variant.

Artikel 24: Kosten van ontwerp en begeleiding

Onder kosten van ontwerp en begeleiding worden verstaan de kosten van werkzaamheden voorafgaand aan en tijdens de uitvoering.

Artikel 25: Kosten van uit en in bedrijfstellen

Tijdelijke voorzieningen van operationele aard zijn voorzieningen die benodigd zijn om de levering tijdens de uitvoering van een maatregel te waarborgen. Voorbeelden zijn extra kosten van personele aard ten behoeve van bedrijfsvoering en hulpmiddelen zoals watertanks, gasflessen en noodaggregaten.

Artikel 26: Uitvoeringskosten

Kosten van civieltechnische, bouwkundige en installatietechnische werkzaamheden zijn bijvoorbeeld werkputten en ondersteuning. Alle tijdelijke voorzieningen van fysieke aard die nodig zijn tijdens de bouw vallen onder de uitvoeringskosten. Onder tijdelijke voorzieningen van fysieke aard worden alle tijdelijke fysieke leidingverbindingen verstaan die de netbeheerder moet aanleggen en later buiten bedrijf moet stellen. Deze kosten houden nauw verband met de noodzakelijke continuïteit van het bedrijfsproces van de betrokken netbeheerder. Het betreffen voorzieningen die worden opgeheven zodra de definitieve maatregelen zijn gerealiseerd. De kosten die de aannemer moet maken om de leiding uit de grond te halen vallen onder uitvoeringskosten. Ook het opslaan in hanteerbare stukken en het transport

op de bouwlocatie zijn uitvoeringskosten. De kosten samenhangend met de uitvoering van het verwijderen van verlaten leidingen vallen eveneens onder uitvoeringskosten. De kosten voor de afvoer van vrijgekomen materialen naar een tijdelijk werkterrein behoren tot de uitvoeringskosten.

Artikel 27: Materiaalkosten

Onder materiaalkosten worden in elk geval verstaan kosten van leidingcomponenten, kosten van elektrotechnische, werktuigbouwkundige en civieltechnische materialen, alsmede kosten van bouwmaterialen, alsmede kosten van bouwmaterialen bestemd voor gebouwen waarin delen van leidingsystemen worden ondergebracht. Transportkosten en stortkosten van vrijgekomen leidingen vanaf de bouwlocatie naar de stort of verwerkingslocatie behoren tot de materiaalkosten (behalve de stortkosten ingeval de leiding asbesthoudende stoffen bevat. Hierbij is in aanmerking genomen dat deze kosten bij vervanging van de leiding op eigen initiatief ook ten laste komen van netbeheerder). De materiaalkosten van constructieve en/of bijzondere voorzieningen die worden veroorzaakt door eisen van derden (en niet door gemeente) vallen onder de materiaalkosten.

Artikel 28: Bundeling werkzaamheden

In geval van bundeling van werkzaamheden van verschillende netbeheerders moeten de kosten worden verdeeld over de netbeheerders. De projectkosten worden verdeeld in direct aan de netbeheerders toe te delen kosten en gezamenlijke kosten. De direct toe te delen kosten zijn kosten van in en uit bedrijf stellen en materiaalkosten exclusief de extra materialen die nodig zijn voor de gezamenlijke kruising. De gezamenlijke kosten zijn de uitvoeringskosten, ontwerp en begeleiding en de extra materialen die nodig zijn om gezamenlijk te kruisen. De verdeelsleutel voor de gezamenlijke kosten wordt bepaald op basis van de afzonderlijke fictieve kosten van uitvoering en ontwerp en begeleiding die zouden moeten worden gemaakt als elke netbeheerder afzonderlijk zou kruisen.

Hoofdstuk 5 Overige en slotbepalingen

Artikel 29: Overgangsregeling en uitsluitingen

Deze bepaling bevat het overgangsrecht. Deze nadeelcompensatieregeling is van toepassing op werken waarvoor op het moment van in werking treden nog geen (schriftelijke) afspraken zijn. Daarnaast is deze regeling niet van toepassing op gemeentelijke kabel- en/of leidingnetwerken.